

Vergaderjaar 2014–2015

21 501-33

Raad voor Vervoer, Telecommunicatie en Energie

Nr. 542

BRIEF VAN DE MINISTER VAN ECONOMISCHE ZAKEN

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 20 mei 2015

Hierbij stuur ik uw Kamer de geannoteerde agenda van de energieraad die op 8 juni plaatsvindt te Luxemburg. De Raad zal van gedachten wisselen over energievoorzieningszekerheid. De Commissie heeft op 28 mei 2014 de Europese energievoorzieningszekerheidsstrategie gepresenteerd. Op verzoek van de Europese Raad van oktober 2014 zal de Europese Raad in 2015 stilstaan bij de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van deze strategie die maatregelen omvat om de energievoorzieningszekerheid op de middellange en lange termijn te verbeteren.

Daarnaast zal de Raad conclusies aannemen over de Energie Unie. De Commissie heeft op 25 februari 2015 een mededeling over de Energie Unie uitgebracht. De raadsconclusies vormen de reactie van de lidstaten op deze mededeling en geven input voor de eerste «State of the Energy Union» die naar verwachting op de Europese Raad van december zal worden gepresenteerd.

Ten slotte zal de Raad onder het punt diversen worden geïnformeerd over internationale energierelaties en zal het aankomende Luxemburgse voorzitterschap haar werkprogramma voor de tweede helft van 2015 toelichten.

Voorafgaand aan de Energieraad staat een bijeenkomst van ministers van het pentalaterale energieforum gepland. Deze bijeenkomst staat mede in het teken van het tienjarig bestaan van de pentalaterale samenwerking. Met de verwachte start van het «flow based» marktkoppelingssysteem in mei 2015 en de kortgeleden gepubliceerde regionale leveringszekerheidsanalyse door de TSO's uit de pentalaterale regio zijn belangrijke stappen gezet. Daarnaast biedt de bijeenkomst de mogelijkheid om vervolgstappen in het regionale samenwerkingsproces te formuleren.

In de bijlage bij het verslag van de energieraad van 5 maart vindt uw Kamer nadere informatie over de regionale samenwerking binnen het pentalaterale forum.

De Minister van Economische Zaken,
H.G.J. Kamp

Energievoorzieningszekerheid*Beleidsdebat*

De Raad zal van gedachten wisselen over energievoorzieningszekerheid. De Commissie heeft op 28 mei 2014 de Europese energievoorzieningszekerheidsstrategie gepresenteerd. Op verzoek van de Europese Raad van oktober 2014 zal de Europese Raad in 2015 stilstaan bij de stand van zaken ten aanzien van de implementatie van deze strategie die maatregelen omvat om de energievoorzieningszekerheid op de middellange en lange termijn te verbeteren. Op het moment van schrijven is nog niet duidelijk of de Commissie voorafgaand aan de Raad met een stand van zaken komt en op welke manier het Letse voorzitterschap de Europese Raad wil informeren over de uitkomsten van de Raad.

De Europese energievoorzieningszekerheidsstrategie omvat voorstellen om de importafhankelijkheid van Europa te verminderen. De Commissie doet in haar strategie zowel voorstellen voor de korte termijn als voor de langere termijn. De korte termijn maatregelen die zijn genomen vloeiden met name voort uit de verordening voorzieningszekerheid gas die bepaalt dat lidstaten maatregelen moeten nemen om ervoor te zorgen dat alle marktpartijen op de gasmarkt actie nemen om verstoringen in de gaslevering te voorkomen en, mocht er toch een verstoring optreden, de gevolgen daarvan zo veel mogelijk te ondervangen. De verordening voorzieningszekerheid gas, waaronder het maken van preventieve actieplannen, noodplannen en monitoring van gasopslagen en LNG-faciliteiten, zal naar verwachting eind 2015 worden herzien. Overigens heeft de Commissie in de zomer van vorig jaar samen met de lidstaten stresstesten uitgevoerd om te bezien of verstoringen in de gasvoorziening door Oekraïne als gevolg van het conflict met Rusland, konden worden ondervangen. Deze stresstesten hebben uitgewezen dat enkele lidstaten zeer afhankelijk zijn van één leverancier en onvoldoende in staat zijn om het wegvallen van gas uit Rusland op te vangen. Aanvullende investeringen in *reverse flows* zijn in dit kader van belang, naast maatregelen om te komen tot een grotere diversificatie in het aanbod. Om op langere termijn de importafhankelijkheid van Europa te beperken stelt de Commissie onder andere voor de energievraag te beperken door energiebesparing, de interne energiemarkt te voltooiën inclusief de hierbij behorende energie-infrastructuur, de (duurzame) energieproductie binnen Europa te vergroten, in te zetten op de verdere ontwikkeling van energietechnologie, diversificatie van het energieaanbod en de aanvoerroutes en betere coördinatie van nationaal energiebeleid. Dit wordt verder uitgewerkt binnen de kaders van de voorstellen voor een Energie Unie.

Ter voorbereiding van de Europese Raad van oktober 2014 is de Europese energievoorzieningszekerheidsstrategie besproken op de informele energieraad van 6 oktober 2014 (Kamerstuk 21 501-33, nr. 509). Het Italiaanse voorzitterschap concludeerde op basis van deze discussie dat de diversificatie van bronnen en routes, het afronden van de lijst van projecten van gemeenschappelijk belang daarbij, alsmede het vormgeven van een tweede lijst van projecten van gemeenschappelijk belang (waaronder *reverse flows*) onder de energie-infrastructuur verordening en het aanhouden van voldoende gasvoorraden de belangrijkste middellange en lange termijn maatregelen zijn. Daarnaast concludeerde het voorzitterschap dat meerdere lidstaten het belang van hernieuwbare energie en energie-efficiëntie bij het verbeteren van de energievoorzieningszekerheid onderstreepten.

Zoals uiteengezet in de kabinetsreactie (Kamerstuk 21 501-33, nr. 491) op de Commissiemededeling inzake voorzieningszekerheid is Nederland van mening dat een integrale aanpak van een goed functionerende interne energiemarkt met een goede Europese infrastructuur die zorgt voor voldoende mogelijkheden om van buiten (via havens, pijpleidingen en met LNG) energie te importeren en een ambitieus klimaat- en energiebeleid de beste verzekering tegen aanvoerverstoringen is. Een goed functionerende interne energiemarkt is belangrijk omdat het moeilijk is om gas in lidstaten te krijgen waar de markt niet voldoende functioneert. Om dit te bereiken zal er in de EU fors geïnvesteerd moeten worden. Dit zal grotendeels met private middelen moeten gebeuren. Om investeerders aan te trekken moet een aantal zaken verbeterd worden. Vergunningstrajecten moeten worden verkort, overheidsregelgeving moet niet onnodig belemmeren en gereguleerde prijzen op de energiemarkt moeten worden afgeschaft. Hiervoor is al regelgeving ontwikkeld, zoals het derde energiepakket en de richtlijn energie-infrastructuur. Het is van groot belang dat de lidstaten deze wet- en regelgeving snel implementeren. Volgens Nederland is regionale samenwerking tussen lidstaten daarbij essentieel. Regionale samenwerking voorkomt inefficiënt, onnodig marktverstrend en versnipperd nationaal beleid en dient als opstap naar voltooiing van een interne Europese energiemarkt. Daarnaast is het van belang dat de Commissie haar diplomatieke rol stevig invult om zo de energiebelangen van de EU als geheel te dienen. Een betaalbare, betrouwbare en duurzame energievoorziening is van groot belang voor een sterk en concurrerend Europa.

Energie Unie

Raadsconclusies

Daarnaast zal de Raad conclusies aannemen over de Energie Unie. De Commissie heeft op 25 februari 2015 een mededeling over de Energie Unie uitgebracht (Kamerstuk 22 112, nr. 1952). De raadsconclusies vormen de reactie van de lidstaten op deze mededeling en geven input voor de eerste «State of the Energy Union» die naar verwachting op de Europese Raad van december zal worden gepresenteerd. Het ligt in de lijn der verwachting dat de energieraad van 26 november hierover zal rapporteren aan de Europese Raad. Er wordt geen discussie voorzien.

De Energie Unie vormt één van de vijf prioriteiten van de Commissie. Om te komen tot de eerste «State of the Energy Union» hanteert de Commissie de volgende werkwijze die tevens een eerste aanzet vormt voor de *governance* van de Energie Unie. De Commissie komt naar verluid in mei met landenfiches met daarin de stand van zaken ten aanzien van onder meer de interne energiemarkt, energie-infrastructuur, transport, energie- en klimaatdoelen, voorzieningszekerheid en regionale samenwerking. De door de Commissie opgestelde landenfiches zullen vervolgens met de lidstaten worden besproken en resulteren in de eerste «State of the Energy Union» die naar verwachting op de Europese Raad van december wordt gepresenteerd. Vervolgens moeten de lidstaten laten zien hoe zij de aanbevelingen die voortvloeien uit de landenfiches zullen aanpakken. Deze door de lidstaten opgestelde rapporten moeten alle bestaande rapportageverplichtingen vervangen om zo de administratieve lasten te verminderen. De Commissie moedigt de lidstaten daarbij aan om de rapporten regionaal af te stemmen. Over dit vervolgtraject in 2016 en over de wijze waarop de Commissie de rapporten gaat beoordelen is op dit moment nog niets bekend.

Doel van de Energie Unie is een betaalbare energievoorziening, het verminderen van de energieafhankelijkheid van de EU en een toekomstbestendig klimaatbeleid. De Energie Unie bevat vijf dimensies die onderling verbonden zijn: verbeteren energievoorzieningszekerheid, voltooiën interne energiemarkt, verminderen van de energievraag, CO₂-vrij maken van de EU-energiemix, en onderzoek en innovatie in de energiesector. Het Letse voorzitterschap concludeerde op basis van de discussie op de energieraad van 5 maart (Kamerstuk 21 501-33, nr. 535) waar de Commissiemededeling over de Energie Unie gepresenteerd werd dat breed draagvlak bestond voor het verminderen van de importafhankelijkheid, het verbeteren van de werking van de interne markt met voldoende interconnectiecapaciteit en inzet op hernieuwbare energie. De Commissie gaf daarbij aan dat veel lidstaten de nadruk legden op het belang van regionale samenwerking en noemde deze een «game changer».

De raadsconclusies bevestigen dat de vijf dimensies van de Energie Unie onderling samenhangen en elkaar moeten versterken. De raadsconclusies gaan dieper in op twee elementen uit de Energie Unie: de positie van consumenten en het investeringsklimaat in de energiesector. De raadsconclusies benadrukken andermaal het belang van een volledig geïntegreerde energiemarkt en het belang van uitbreiding van interconnecties. Ook wordt de noodzaak van implementatie van regelgeving benadrukt, alsmede het belang van een goed werkende interne energiemarkt waar de juiste prijssignalen vanuit gaan om de concurrentie in de retailmarkten te verbeteren en investeringen aan te trekken. In de raadsconclusies roepen de lidstaten de Commissie op om snel met initiatieven te komen ten aanzien van de *governance* van de Energie Unie inclusief richtsnoeren voor regionale samenwerking. De Commissie wordt tevens opgeroepen om inzichtelijker te maken hoe de energieprijzen tot stand komen. Ten slotte roepen de lidstaten de Commissie op om te onderzoeken hoe het investeringsklimaat in de energiesector kan worden verbeterd en hoe bestaande instrumenten effectiever kunnen worden gebruikt zonder dat daarbij de markt wordt verstoord of gefragmenteerd.

De voorgestelde raadsconclusies sluiten goed aan bij de Nederlandse opvattingen. Voor Nederland is een goedwerkende en concurrerende interne energiemarkt de basis van de Energie Unie. De voltooiing van de interne energiemarkt alsmede de implementatie van bestaande regelgeving draagt bij aan de voorzieningszekerheid, de betaalbaarheid en de verduurzaming van de energievoorziening. Dat is goed voor zowel de positie van consumenten als voor het investeringsklimaat in de energiesector. Mede op aandringen van Nederland wordt het belang van regionale samenwerking benadrukt in de conclusies. Nederland vindt regionale samenwerking tussen lidstaten op energiebeleid essentieel. Nederland vindt evenals de Commissie dat ook de *governance* moet zorgen voor een verdieping van de (regionale) samenwerking tussen lidstaten. Daarnaast is Nederland positief over het voorstel om de rapportageverplichtingen te bundelen tot één jaarlijkse rapportage. Nederland heeft altijd gepleit voor stroomlijning en een vermindering van administratieve lasten.

Nederland vindt dat er nog veel te winnen is aan efficiëntie door echt werk te maken van grensoverschrijdende, regionale samenwerking, bijvoorbeeld op het gebied van het inpassen van duurzame energie, op het gebied van leveringszekerheid en met de genoemde verdere verbetering van de interne markt. Op het gebied van marktintegratie op regionaal niveau zijn er ook stappen te zetten, bijvoorbeeld door het versterken van marktkoppeling en de aanleg van interconnecties. Regionale samenwerking zal, met de versterking van de energie-infrastructuur, substantieel bijdragen aan de doelen van de Energie Unie.